

Пут, путује, ...

Други део

На Башчаршију смо поново сишли кад је Сунце било на заласку. Над Сарајевом се спуштала ноћ, пиркао је ветар тако да је било угодно за шетњу. Прво одлазимо до трга, који се у суштини назива Башчаршија, па је он прећутно дао назив целом овом делу старог Сарајева. У врху трга се налази чувена дрвена чесма – Себиљ из 18. века. Иначе улице на Башчаршији су добиле имена по занатским радњама које су се у њима налазиле.

Вијећница

Једна од њих Бравацилук води до трга наспрам моста Мустафе Мујезиновића. За мене непознато име, али Google каже да се ради о помало контраверзном босанском политичару из Странке демократске акције. Који је некада био председник општине Стари Град, којој припада Башчаршија. По написима у новинама многи се питају чиме је покојни Мујезиновић заслужио да добије мост можда на најважнијој локацији у граду. Одмах поред овог трга налази се зграда Вијећнице из 1891. године, која је тада била највећа и најрепрезентативнија грађевина из аустроугарског периода у Сарајеву. Служила је као градска кућа, а данс после реконструкције и отварања 2014. године је седиште градоначелника Сарајева.

Пошто поседесмо мало с друге стране Миљацке вратисмо се на Башчаршију и пописмо пиће у кафићу поред Себиља. Кафа је била послужена у цезви уз обавезни филцан и рахат – локум. У хотел се вратисмо улицом Мула Мустафе Башескије поред старе православне цркве. Ова црква потиче из 14. века и посвећена је Св. Арханђелима Михаилу и Гаврилу. Проглашена

је за национални споменик Босне и Херцеговине и представља најстарији и један од највреднијих културно – историјских споменика Сарајева.

У продавници „Конзум“ куписмо грицкалице и освежење за наредни дан. Још једном смо могли да се уверимо да су цене у овдашњим продавницама, кафићима и ресторанима ниже од оних код нас. Поготову у Београду. Додуше било је и изузетака, као поменути у посластичарници „Рамис“ где је конобар рачун формирао онако из главе. Па је вероватно додао и неку марку више.

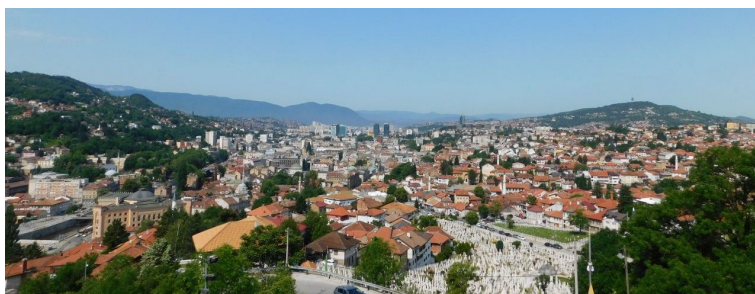
Башчаршија

Једина замерка, која се може изнети у погледу хотела односи се на његову највећу предност, а то је локација. Наш прозор је био окренут према улици којом пролазе трамваји и велики број аутомобила па је отуда долазила бука. Мени лично то никада није представљао проблем.

Петак, 6. јун 2025. године – Сарајево – Мостар – Требиње

Предстојао нам је још један напоран дан, можда не толико у погледу километара које је требало прећи, већ више у погледу места које је требало обићи. Осим тога чекао нас је „пакао“ Херцеговине, која је једно од најтоплијих подручја на Балкану. Устадосмо у пола осам, јер смо морали да одемо на Башчаршију ради доручка, пошто њега није укључивао наш смештај у хотелу „Логавина 8“. Прпорука је била буреџиница „Сач“, али и поред тога што смо мало сачекали није се отварала па смо морали да се задовољимо понудом оближње буреџинице „Босна“. Иако ме је привлачио буреџ, ипак сам се одлучио за сирницу и јогурт. Било је сасвим добро. Пожурили смо натраг у хотел, одјавили се на рецепцији, а газда нас је одвезао до паркинга. Наредно одредиште нам је била тврђава „Бијела табија“, јер смо желели да погледамо Сарајево са висине. Навигација нас је одвела до одредишта, али пошто нисмо могли да нађемо паркинг кренули смо на алтернативни видиковац испред кафића „Камарија“. Док се нисмо снашли следило је мало лутање падинама Вратника. При томе смо два пута прошли поред мезарја Ковачи. Тек када се будем припремао за писање овог путописа сазнаћу да је на њему сахрањен Алија Изетбеговић. Његово турбе се налази у средини

мезарја. Успут смо прошли повећу групу туриста из Кине. Док смо тражили место за паркирање они су пре нас стигли на видиковац, што ће у великој мери покварити угођај у погледу на Сарајево са висине. А посебно направити добру фотографију.

Поглед на Сарајево са Камрије

Пошто смо доста времена потрошили пењући се по брдима око Сарајева одустали сам од одласка на Требевић и проласка кроз Источно Сарајево на путу ка Врелу Босне. Зато се брзо спустисмо до Башчаршије и трасом трамваја упутисмо се ка следећем одредишту. Пут нас је водио познатим улицама, Титовом, којој није мењано име, а затим Змаја од Босне и Булеваром Меше Селимовића, улицом Џемала Биједића и Сарајевском цестом стигосмо надамак Илице. Треба се подсетити да се улица Змаја од Босне од 1952. до 1994. године звала Војводе Путника. Интересантно је да места дуж трамвајске пруге нису мењала имена од оних времена када сам овде био војник. Тако да пролазимо поред знаних локација – Катедрала – Банка – Парк – Маријин Двор – Музеј – Пофалићи – Социјално – Долац Малта – Ченгић Вила – Отока – Алипашин Мост – РТВ – Алипашино Поље – Неџарићи – Ступ – Булевар – Енергоинвест – Илица. Још једном се подсећам драгих места из младости. Јер у Неџарићима, као војник проведох четири лепа месеца. Зато ми поглед лута тамо пут студентских домова и хотела „Radon Plaza“. Некада се иза њих могла уочити зграда касарне. Сада је то све сравњено са земљом. А на Мојмилу, где је некада било Олимпијско село блешти џамија Краља Фејсала.

Испред Илице главна улица која пролази кроз Ново Сарајево се наставља на брзу саобраћајницу која води ка Блажују и Хацићима. Овај пут напуштамо у насељу Пландиште и после пар километара стижемо до Врела Босне. Паркинг је на самом улазу и мимо очекивања наплаћује се само 5 марака. За које време нисмо сазнали, јер смо се задржали мање од сат времена. Улаз на територију Врела Босне је 6 марака по особи. Све је лепо уређено, стазе и мостићи преко поточића који ће касније формирати реку Босне су нови и види се да се одржавају.

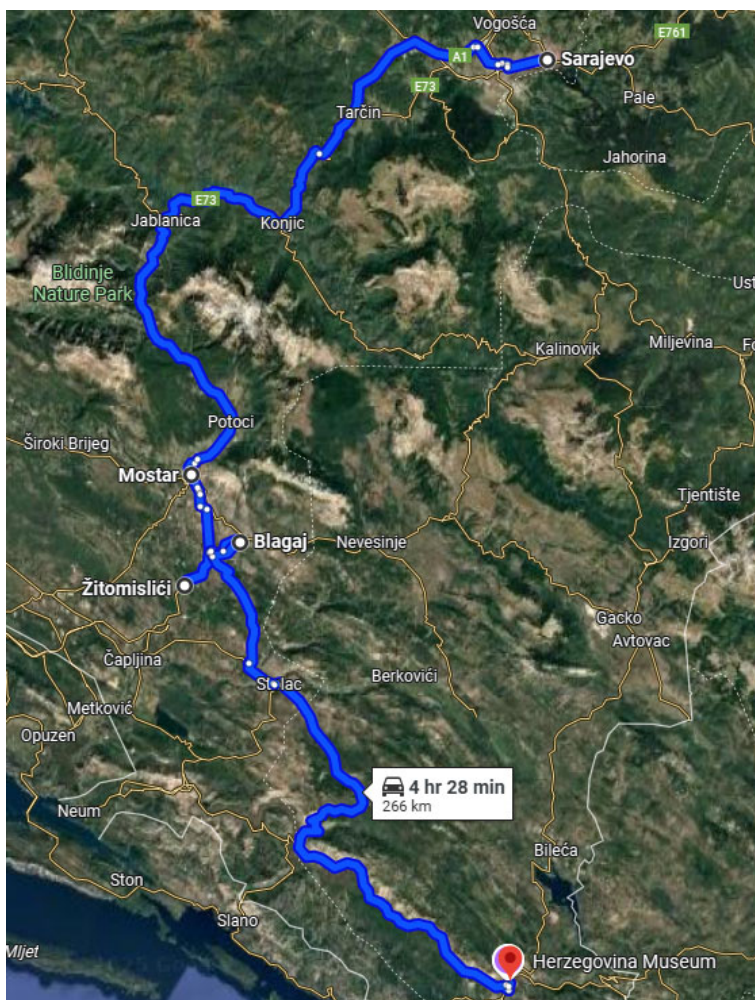

Врело Босне

Ипак када је Врело Босне у питању не могу, а да се не сетим и Велике алеје, која води од Бање Илиџа до изворишта подно Игмана. Први пут сам овде био давне 1962. године. Путнике је превозио возић који је вукао трактор. Касније је овај возић замењен фијакерима, који би требало да подсећају да они овде саобраћају још од 1895. године. Густо посађена стабла кестена и платана, стара више од сто година дају посебну драж и лепоту овом 3 и по километра дугом шеталишту.

Врело Босне је права оаза за одмор и уживање. Некада када је приступ био слободан многе Српљије, али и путници намерници долазили су овде ради пикника уз мезе и пиво које се хладило директно у изворској води. Од 2006. године Врело Босне је проглашено Спомеником природе. Он захвата 603 хектара на простору општине Илиџа. Поред самог изворишта ово заштићено добро обухвата и Велику Алеју са већ поменутим стаблима кестена и платана, Мост на Пландишту (Римски мост), парк Стојчевац и локалитет Црквине где се налази некропола стећака и остаци предроманичке цркве из 9. века.

Иако амбијент Врела Босне просто маме да се посетилац што дуже задржи жеља да у току данашњег дана видимо што више тера нас на пут. Настављамо возњу брзом саобраћајницом кроз Блажуј до тзв. Мостарског раскршћа где се упућујемо ка делу изграђеног ауто – пута А1 кроз Босну и Херцеговину. Према Јадрану ауто – пут је изграђен до Брадине , где се излази на стару магистралу Сарајево – Мостар. Следио је онај чувени спуст низ падине планине Иван све до Коњица. До Требиња нас је чекало више од 260 километара, херцеговачки камен и Сунце које на овим просторима немилосрдно пржи.

Маршрута Сарајево – Мостар Требиње

За оне који имају више времена од нас пролазак кроз Коњиц пружа прилику да се посети тзв. Титов бункер иначе саграђен да буде главно командно место некадашње ЈНА у случају рата. Његово кодно име је било Армијска ратна команда [АРК/Д – 0](#). Од Коњица путовање настављамо долином Неретве. Врло брзо Неретва се претвара у Јабланичко језеро, које је настало преграђивањем реке за потребе изградње ХЕ Јабланица. Последњи пут када сам овуда пролазио језеро је било готово празно. Сада је ситуација знатно боља. Пролазимо Челебиће и Острожац и стижемо у Јабланицу. Били смо планирали да свратимо до Музеја Битке на Неретви, али у последњи час одустасмо и настависмо пут ка Мостару. Они који би хтели да виде импозантну брану ХЕ Јабланица могли би да се упуте ка Прозору и након седам километара нашли би се на одредишту.

До нашег следећег одредишта [Мостара](#), тачније „Старог моста“ на Неретви у овом граду чекао нас је пут од 50 километара. Пут делимично пролази кроз кањон Неретве, а онда пред самим Мостаром пролазимо кроз

винограде у селима Потоци и Врпчићи. Успут пролазимо поред две хидроцентрале Грабовица и Салаковац тако да Неретва не личи на ону плаховиту и брзу реку из прошлости.

„Стари мост“ у Мостару

Подешавам навигацију да нас одведе што ближе „[Старом мосту](#)“. Стављам наводнице, јер се ради о реконструкцији оригиналног моста из 1566. године турског градитеља Хајрудина. Мост је саграђен по налогу султана Сулејмана Величанственог. Када је изграђен, био је један од највећих камених лучних конструкција у свету. Оригинални мост је срушен 9. новембра 1993. године од стране ХВО. Мост је обновљен 2004. године, а следеће 2005. године је уврштен у попис светске културне баштине УНЕСКО. Док се возимо релативно уским улицама, узалуд тражимо место за паркирање. Због тога смо морали да направимо цео један круг и коначно нађемо паркинг, за тричавих 10 €. Момак, који наплаћује паркирање теши нас да се ради о цени за цео дан паркирања. Паркинг се налази са десне стране чим се пређе Лучки мост. До „Старог моста“ имамо пар стотина метара. С обзиром да је „Стари мост“ главна атракција [Мостара](#) у његовој близини се налази велики број ресторана, кафића и продавница сувенира. Иако је време највеће врућине улица, којом се спуштамо ка мосту је препуна туриста. Исто је и на самом мосту. Пошто је камен којим је поплочан мост доброно излизан мора да се води рачуна приликом кретања по мосту. Прелазимо на другу страну моста и мало се шетамо улицом Кујунџилук. За посебан угођај требало би се прошетати до Коски Мешмед пашине и Карађоз – бегове џамије. Али ми немамо времена. Задовољавамо се кафом у ресторану „Лабиринт“. И овде се суочавамо са примером практичног облика туризма на овим просторима. Иначе веома љубазни конобар нам одвали цену за две кафе и Кокту од 17 марака. Наравно без давања фискалног рачуна. Нисмо имали времена да се прошећамо дуж Неретве, макар до Мусли моста где налазе хотели Неретва и Бристол. У хотелу Неретва сам боравио током

једног од мојих службених боравака у Мостару. Остала ми је у памћењу фотографија на којој баш на месту где се налазила наша соба зјапи рупа од артиљеријског поготка. Хотел Неретва је постао део хотелског ланца Hilton и требало би да током 2026. године буде завршено његово реновирање.

Поглед са Старог моста

Кренусмо назад, јер нас је чекало још херцеговачких занимљивости, а и требало је стићи на време у Требиње. На повратку задржавамо се изнад Криве ђуприје на реци Радобољи. Сматра се да је изграђена као „пробни“ мост. Ту у близине се налазио лепи хотел „Ружа“ изграђен 1978. године. Боравио сам у њему 1982. године. Већ тада је био један од симбола Мостара, пошто се својим изгледом уклапао у архитектуру старог града на чијем улазу се налазио. Кроз хотел је протицао један крак Радобоље, што му је давало посебну драж. Поред њега је изграђена калдрмисана пешачка зона, која је својим изгледом и садржајима подсећала на београдску Скадарлију. Током рата деведесетих година хотел је у великој мери оштећен. Приватизован је 2001. године, срушен до темеља и након тога је кренула изградња хотела „Mostar Marriot“. Али ни дан данас није завршен.

Док се враћамо ка месту где смо се паркирали поглед лута и до оближњег Звоника мира, високог 107,2 метра у оквиру католичке цркве. Наравно у Мостару је остало још понешто што је требало видети. У то свакако спадају и Гимназија „Алекса Шантић“ која се налази на Шпанском тргу, Музеј Херцеговине и Парк Фортица. Нажалост [Гимназија](#) више не носи име великог песника. У објекте које треба посетити у Мостару спадају и саборна црква [Св. Тројице](#) на Бранковцу и православно гробље [Бјелушине](#), где је сахрањен песник Алекса Шантић. За прави доживљај „града на Неретви“ потребна су бар два. Поред обиласка културно – историјских места то време пружа посетиоцима Мостара да се упознају и са његовом гастрономском понудом.

Пут настављамо ка манастиру [Житомилићи](#), који је од Мостара удаљен десетак километара. Да имамо времена могли би прећи преко Неретве у Западну Херцеговину и упознати Читлук, Међугорје и пре свега познати водопад Кравица. За оне који су гледали филм „Орлови рано лете“ сцене логора дружине харамбаше Јованчета су снимане управо на овом водопаду.

Манастир Житомислићи

Манастир, који је посвећен Благовештењу Пресвете Богородице потиче из 15. века. Манастирска црква је саграђена 1563. године од стране властелина Милисава Храбрена. Према другим изворима ктитор манастира је властелинска породица Милорадовић. Током Другог светског рата, крајем 1941. године манастир је опљачкан и спаљени су конаци, али је црква сачувана. Међутим, половином јуна 1992. године снаге паравојен формације ХОС су спалиле манастир и срушиле цркву. У периоду 2003 – 2005. године црква је обновљена и 2005. године освештана од стране Патријарха српског Павла. Кратко се задржавамо испред манастира тек да се фотографишемо и враћамо се назад до скретања за Столац и даље за Требиње.